

弟子規

Dì Zi Guī

ZASADY POSTĘPOWANIA DOBREGO UCZNIA I DZIECKA

STANDARDS FOR BEING A GOOD STUDENT AND CHILD

總敘 Wstęp Preface

Zōng Xū

¹ 弟子規聖人訓首孝悌次謹信
Dì Zi Guī Shèng Rén Xùn Shǒu Xiào Tì Cì Jǐn Xìn

“Zasady Postępowania Dobrego Ucznia i Dziecka” są nauczaniem mędrców.

Z pośród nich wszystkich, szacunek dzieci wobec rodziców i odpowiednie zachowanie w stosunku do starszych są na pierwszym miejscu; a następnie pełne uwagi poszanowanie w codziennym życiu i bycie godnym zaufania.

The “Standards for Being a Good Student and Child” are the teachings given by sages. Of them all, filial piety and proper behaviour in relation to elders come first, followed by mindful reverence in daily living, and trustworthiness.

² 泛愛眾而親仁有餘力則學文
Fàn Ài Zhòng Ér Qīn Rén Yǒu Yú Lì Zé Xué Wén

Otaczaj troską wszystkie istoty, ale trzymaj się blisko tylko dobroczynnych.

Jakikolwiek czas i energia ci pozostaje powinna zostać poświęcona na studiowanie i naukę postępowania mędrców.

Cherish all beings, but only stay close to the benevolent.

Whatever time and energy you have left should be devoted to studying and learning the way of the sages.

入則孝 Rozpocznij od Darzenia Szacunkiem Rodziny w Domu

Rù Zé Xiào

Start with Filial Piety at Home

³ 父母呼應勿緩父母命行勿懶
Fù Mǔ Hū Yīng Wù Huǎn Fù Mǔ Mìng Xíng Wù Lǎn

Kiedy rodzice cię wołają, odpowiedz, nie zwlekaj.

Kiedy dadzą ci polecenie, wykonaj, nie bądź leniwy.

When your parents call, respond, do not delay.

When they give an instruction, act, do not be lazy.

⁴ 父母教須敬聽父母責須順承
Fù Mǔ Jiào Xū Jìng Tīng Fù Mǔ Zé Xū Shùn Chéng

Kiedy rodzice uczą cię czegoś, słuchaj z szacunkiem.

Kiedy Cię upominają, zaakceptuj posłusznie.

When parents teach you something, listen respectfully.

When they reproach you, accept obediently.

⁵ 冬則溫夏則清晨則省昏則定
Dōng Zé Wēn Xià Zé Qīng Chén Zé Xǐng Hūn Zé Dìng

W zimie upewnij się, że twoim rodzicom jest ciepło; w lecie, upewnij się, że nie jest im za gorąco.

Witaj ich rano, żegnaj w pokoju wieczorem.

In the winter, keep your parents warm; in the summer, keep them cool.

Greet them in the morning, put their minds at ease at night.

⁶ 出必告反必面居有常業無變
Chū Bì Gào Fǎn Bì Miàn Jū Yǒu Cháng Yè Wú Biàn

Kiedy wychodzisz, poinformuj ich. Po powrocie, idź i pokaż się im osobiście.
Utrzymuj regularny tryb życia, nie zmieniaj swojej rutyny i nie wyjeżdżaj na zawołanie.

If you are going out, inform them. On returning, go and see them in person.
Maintain a regular lifestyle, do not change your routine and vocation at will.

⁷ 事雖小勿擅為苟擅為子道虧
Shì Suī Xiǎo Wù Shàn Wéi Gǒu Shàn Wéi Zǐ Dào Kuī

W jakiegokolwiek sprawie, nie ważne jak błaha ona może być, nie działaj samowolnie.
Takie postępowanie pozostawi skazę na twoich zasadach szacunku dla rodziców.

On any matter, however trivial it may be, do not act arbitrarily.
Doing so will tarnish your standards of filial piety.

⁸ 物雖小勿私藏苟私藏親心傷
Wù Suī Xiǎo Wù Sī Cáng Gǒu Sī Cáng Qīn Xīn Shāng

Nie gromadź zwykłych przedmiotów, nie ważne jak małe mogą one być.
Robienie tego zmartwi twoich rodziców.

A common item, however small it may be, does not hoard it.
Doing so will upset your parents.

⁹ 親所好力為具親所惡謹為去
Qīn Suǒ Hào Lì Wéi Jù Qīn Suǒ È Jǐn Wéi Qù

Cokolwiek twoi rodzice lubią [i to nie jest szkodliwe], niestrudzenie zdobywaj to dla nich.
Czegokolwiek nie lubią, ostrożnie pozbywaj się tego.

Whatever your parents like [and is not harmful], earnestly obtain for them.
Whatever they dislike, carefully dispose of.

¹⁰ 身有傷貽親憂德有傷貽親羞
Shēn Yǒu Shāng Yí Qīn Yōu Dé Yǒu Shāng Yí Qīn Xiū

Jeśli twoje ciało jest zranione, to zmartwi to twoich rodziców.
Jeśli twoje postępowanie moralne jest splamione, wtedy poczują wstyd.

If your body is injured, it will worry your parents.
If your moral conduct is flawed, they will feel ashamed.

¹¹ 親愛我孝何難親憎我孝方賢
Qīn Ài Wǒ Xiào Hé Nán Qīn Zēng Wǒ Xiào Fāng Xián

Kiedy rodzice cię kochają, nie jest trudno darzyć ich szacunkiem.
Kiedy czują do ciebie niechęć, darzenie ich nadal szacunkiem jest zaprawdę szlachetne.

When your parents love you, it is not difficult to be filial.
When they detest you, to be filial still is truly virtuous.

¹² 親有過諫使更怡吾色柔吾聲
Qīn Yǒu Guò Jiàn Shǐ Gēng Yí Wú Sè Róu Wú Shēng

Kiedy twoi rodzice robią coś złego, nakłaniaj by się zmienili.
Zrób to wyrażając się miło i delikatnym głosem.

When your parents are doing something wrong, urge them to change.
Do so with a pleasant expression and a gentle voice.

¹³ 諫不入悅復諫號泣隨撻無怨
Jiàn Bù Rù Yuè Fù Jiàn Hào Qì Suí Tǎ Wú Yuàn

Jeśli się opierają, zaczekaj aż są w lepszym nastroju zanim będziesz ich nakłaniał ponownie.
Po czym użyj lamentu i płaczu; nawet jeśli skończy się na tym, że cię uderzą, nie czuj urazy.

If they resist, wait until they are in a happier mood before urging them again.
Follow this by wailing and weeping; even if they end up hitting you, do not resent them.

14 親有疾藥先嘗晝夜侍不離床
Qīn Yǒu Jī Yào Xiān Cháng Zhòu Yè Shì Bù Lí Chuáng

Kiedy twoi rodzice są chorzy, spróbuj ich lekarstwa [sprawdź czy jest odpowiednie] najpierw zanim im podasz. Opiekuj się nimi w dzień i w nocy nie opuszczając ich łóżka.

When your parents are ill, taste their medicine [check if it is correct] first before offering it to them. Take care of them day and night without leaving their bedside.

15 喪三年常悲咽居處變酒肉絕
Sāng Sān Nián Cháng Bēi Yē Jū Chù Biàn Jiǔ Ròu Jué

Przez trzy lata po odejściu twoich rodziców, regularnie odczuwaj smutek, rozpamiętując ich troskę. Twój styl życia powinien się zmienić odpowiednio, powstrzymaj się od jedzenia mięsa i picia alkoholu.

In the three years after your parents' passing, regularly feel sorrow, reflecting upon their kindness. Your lifestyle should change accordingly, and refrain from indulgence in meat and alcohol.

16 喪盡禮祭盡誠事死者如事生
Sāng Jìn Lǐ Jì Jìn Chéng Shì Sǐ Zhě Rú Shì Shēng

Noś żałobę po swoich rodzicach z najwyższą godnością, i czcij ich pamięć z najwyższą szczerością. W czasie tych obchodów, słuź im jakby nadal jeszcze żyli.

Mourn your parents with utmost decorum, and commemorate them with utmost sincerity. During these rites, serve them as if they were still alive.

出則悌
Chū Zé Tì

Zachowuj się Odpowiednio jak Młodej Osobie Przysłało gdy Jesteś Poza Domem

Behave Properly as a Junior Away from Home

17 兄道友弟道恭兄弟睦孝在中
Xiōng Dào Yǒu Dì Dào Gōng Xiōng Dì Mù Xiào Zài Zhōng

Starsze rodzeństwo powinno zajmować się i zachęcać młodsze, młodsze rodzeństwo powinno szanować starsze. Utrzymywanie harmonii wśród rodzeństwa jest istotą darzenia szacunkiem rodziców.

Older siblings should take care and encourage the juniors, younger siblings should respect the seniors. To have harmony among siblings is, in essence, fulfilling filial piety.

18 財物輕怨何生言語忍忿自泯
Cái Wù Qīng Yuàn Hé Shēng Yán Yǔ Rěn Fèn Zì Mǐn

Jeśli rodzeństwo nie przykłada zbyt wielkiej wagi do dóbr materialnych, to jak wśród nich mógłby powstać gniew? Jeśli twoja mowa jest pod kontrolą, złość naturalnie ustępuje.

When siblings do not perceive material possessions as important, how can resentment arise among them? When your speech is kept in check, anger naturally subsides.

19 或飲食或坐走長者先幼者後
Huò Yǐn Shí Huò Zuò Zǒu Zhǎng Zhě Xiān Yǒu Zhě Hòu

Czy to w picciu, jedzeniu, siedzeniu czy chodzeniu, starsi zawsze przed młodszymi.

Whether drinking, eating, sitting or walking, elders before juniors.

20 長呼人即代叫人不在己即到
Zhǎng Hū Rén Jí Dài Jiào Rén Bú Zài Jǐ Jí Dào

Jeśli starszy człowiek wzywa kogoś, znajdź tę osobę dla niego bezzwłocznie. Jeśli ta osoba nie jest obecna, sam obsłuż starszego człowieka.

When an elder calls for someone, get the person for him right away. If the person is not present, attend to the elder yourself.

²¹ 稱尊長勿呼名對尊長勿見能
Chēng Zūn Zhǎng Wù Hū Míng Duì Zūn Zhǎng Wù Xiàn Néng

Kiedy zwracasz się do starszych, nie wołaj ich po imieniu.
Nie popisuj się przed nimi.

When addressing elders, do not call them by their given names.
In front of them, do not show off.

²² 路遇長疾趨揖長無言退恭立
Lù Yù Zhǎng Jí Qū Yì Zhǎng Wú Yán Tuì Gōng Lì

Kiedy spotykasz starszą osobę, nie zwlekając podejdź, ukoń się i grzecznie ich pozdrów.
Jeśli nie odzywają się do ciebie, z poważaniem zejdz na bok.

When meeting an elder on the street, promptly approach, bow and politely greet them.
If they do not speak to you, respectfully stand aside.

²³ 騎下馬乘下車過猶待百步餘
Qí Xià Mǎ Chéng Xià Chē Guò Yóu Dài Bǎi Bù Yú

Zsiądź jeśli jedziesz konno, zejdz jeśli jedziesz powozem.
Odczekaj aż starsza osoba odejdzie sto kroków zanim pojedziesz dalej.

Dismount if you are on a horse, get out if you are in a carriage.
Wait until the elder passes beyond one hundred steps before moving on.

²⁴ 長者立幼勿坐長者坐命乃坐
Zhǎng Zhě Lì Yòu Wù Zuò Zhǎng Zhě Zuò Mìng Nǎi Zuò

Jeśli starsi stoją, nie siadaj.
Zaczekaj aż usiądą, usiądź tylko gdy ci powiedzą.

When elders are standing, do not take your seat.
Wait until they sit down, and sit down only when told.

²⁵ 尊長前聲要低低不聞卻非宜
Zūn Zhǎng Qián Shēng Yào Dī Dī Bù Wén Què Fēi Yí

Do starszych mów delikatnie.
Ale mówienie tak delikatnie, żeby nie mogli cię słyszeć, też jest nieodpowiednie.

Before elders, speak softly.
But to speak so softly that they cannot hear you is also inappropriate.

²⁶ 進必趨退必遲問起對視勿移
Jìn Bì Qū Tuì Bì Chí Wèn Qǐ Duì Shì Wù Yí

Gdy idziesz do starszej osoby, podchodź żwawo; kiedy odchodzisz, wycofuj się miarowo.
Kiedy zadano ci pytanie, podnieś się i zwróć się do nich przodem by odpowiedzieć, utrzymując kontakt wzrokowy.

When going to an elder, approach briskly; when departing, withdraw steadily.
When you are asked a question, rise and face them to answer, maintaining eye contact.

²⁷ 事諸父如事父事諸兄如事兄
Shì Zhū Fù Rú Shì Fù Shì Zhū Xiōng Rú Shì Xiōng

Służ swoim wujom [i ciotkom] jakbyś służył swoim rodzicom.
Traktuj soje kuzynostwo tak jakby byli twoim rodzeństwem.

Serve your uncles [and aunts] as if serving your parents.
Treat your cousins as if they are your siblings.

謹
Jin

Z Uwagą Bądź Pełen Szacunku Be Mindfully Reverent

28 朝起早夜眠遲老易至惜此時
Zhāo Qǐ Zǎo Yè Miǎn Chí Lǎo Yì Zhì Xī Cǐ Shí

Rano, wstawaj wcześniej; wieczorem, chodź spać późno.
Starość nadchodzi prędko, doceniaj obecną chwilę.

In the morning, rise early; at night, go to sleep late.
Old age arrives readily, value the present moment.

29 晨必盥兼漱口便溺回輒淨手
Chén Bì Guǎn Jiān Shù Kǒu Biàn Niào Huí Zhé Jìng Shǒu

Rano, myj dłonie i wypłukuj usta.
Po skorzystaniu z toalety, zawsze myj dłonie.

In the morning, wash your hands and rinse your mouth.
After using the bathroom, always clean your hands.

30 冠必正紐必結襪與履俱緊切
Guān Bì Zhèng Niǔ Bì Jié Wǎ Yǔ Lǚ Jù Jǐn Qiè

Czapkę powinno się nosić prosto, wszystkie guziki powinny zawsze być zapięte.
Skarpetki i buty powinny być dobrze dopasowane.

Hats should be worn straight, and buttons should be done up.
Socks and shoes should be worn snugly.

31 置冠服有定位勿亂頓致污穢
Zhì Guān Fú Yǒu Dìng Wèi Wù Luàn Dùn Zhì Wū Huì

Przechowuj czapki i ubrania w wyznaczonym miejscu.
Nie pozostawiaj ich wszędzie w sposób nieuporządkowany bo to sprawi, że będą brudne.

Store hats and clothes in a set location.
Do not leave them around in a disorderly manner as this will dirty them.

32 衣貴潔不貴華上循分下稱家
Yī Guì Jié Bù Guì Huá Shàng Xún Fēn Xià Chēng Jiā

W ubiorze, ceń czystość, nie ekstrawagancje.
Ubieraj się odpowiednio do okazji i swojej pozycji, i w granicach możliwości twojej rodziny.

For clothing, value cleanliness, not extravagance.
Dress appropriately based on the occasion and your status, and within your family's means.

33 對飲食勿揀擇食適可勿過則
Duì Yǐn Shí Wù Jiǎn Zé Shí Shì Kě Wù Guò Zé

W jedzeniu, nie bądź wybredny.
Jedz dokładnie tyle ile potrzebujesz, nie objadaj się.

With food, do not be fussy.
Eat just enough, do not overeat.

34 年方少勿飲酒飲酒醉最為醜
Nián Fāng Shǎo Wù Yǐn Jiǔ Yǐn Jiǔ Zuì Zuì Wéi Chǒu

Kiedy jeszcze jesteś młody, nie pij alkoholu.
Bycie pijanym jest najohydniejsze.

When you are still young, do not drink alcohol.
Being drunk is most ugly.

35 步從容立端正揖深圓拜恭敬
Bù Cōng Róng Lì Duān Zhèng Yī Shēn Yuán Bǎi Gōng Jìng

Chodź spokojnie i stój prosto.

Witaj innych głębokim pokłonem i okazuj posłuszeństwo z szacunkiem.

Walk with composure and stand upright.

Greet others with deep bows and pay obeisance reverently.

36 勿踐闕勿跛倚勿箕踞勿搖髀
Wù Jiǎn Yuē Wù Bō Yǐ Wù Jī Jù Wù Yáo Bì

Nie stawaj na progu i nie wspieraj się na jednej nodze kiedy stoisz.

Nie siedź z rozstawionymi nogami i nie wierć się.

Do not step on doorills and do not lean on one leg when standing.

Do not sit with legs apart or sprawled out, and do not fidget.

37 緩揭簾勿有聲寬轉彎勿觸稜
Huǎn Jiē Liǎn Wù Yǒu Shēng Kuān Zhuǎn Wān Wù Chù Léng

Otwieraj i zamykaj drzwi i okna cicho.

Zachowuj odstęp gdy się obracasz lub schylasz, tak żebyś nie uderzał w krawędzie albo przewracał rzeczy.

Open and close doors and windows quietly.

Give yourself space when turning and bending, so you do not bump into edges or knock things over.

38 執虛器如執盈入虛室如有人
Zhí Xū Qì Rú Zhí Yíng Rù Xū Shì Rú Yǒu Rén

Trzymaj puste pojemniki, jakby były pełnymi.

Wchodź do pustych pokoi, tak jak gdyby ktoś w nich był.

Hold empty containers as if they are full.

Enter empty rooms as if there is someone inside.

39 事勿忙忙多錯勿畏難勿輕略
Shì Wù Máng Máng Duō Cuò Wù Wèi Nán Wù Qīng Lüè

Unikaj robienia rzeczy pośpiesznie, bo to prowadzi do wielu błędów.

Nie bądź zniechęcony trudnymi zadaniami i nie lekceważ tych prostych.

Avoid doing things hastily, as it will lead to many mistakes.

Do not be daunted by difficult tasks and do not make light of simple ones.

40 鬥鬪場絕勿近邪僻事絕勿問
Dòu Nǎo Chǎng Jué Wù Jìn Xié Pì Shì Jué Wù Wèn

Unikaj miejsc konfliktowych i niespokojnych.

Nie bądź ciekawy rzeczy zboczonych.

Avoid places of contention and disturbances.

Do not be curious about deviant things.

41 將入門問孰存將上堂聲必揚
Jiāng Rù Mén Wèn Shú Cún Jiāng Shàng Tāng Shēng Bì Yáng

Przed wejściem do pokoju zapytaj czy ktoś jest w środku.

Gdy wchodzisz do wspólnej przestrzeni, oznajmij swoją obecność werbalnie.

Before entering a room, ask if anyone is inside.

When entering a common space, make your presence known verbally.

42 人問誰對以名吾與我不分明
Rén Wèn Shuí Duì Yǐ Míng Wú Yǔ Wǒ Bù Fēn Míng

Kiedy pytają kto tam, odpowiedz swoim imieniem.

Odpowiadanie „ja” nie jest jasne.

When people ask who it is, answer with your name.

Replying “me” or “I” is not clear.

43 用 人 物 須 明 求 倘 不 問 即 為 偷
Yòng Rén Wù Xū Míng Qiǔ Tǎng Bù Wèn Jì Wéi Tōu

Zanim użyjesz rzeczy innych ludzi, poproś o jasne pozwolenie.
Jeśli nie zapytasz, to jest to kradzież.

Before using other people's things, seek clear permission;
If you do not ask, it is stealing.

44 借 人 物 及 時 還 後 有 急 借 不 難
Jiè Rén Wù Jí Shí Huán Hòu Yǒu Jí Jiè Bù Nán

Kiedy pożyczasz rzeczy od innych, zwróć je bezzwłocznie.
Wtedy w momencie pilnej potrzeby, ponowne pożyczenie nie będzie problemem.

When borrowing things from others, return them promptly.
Then in time of urgency, borrowing again will not be an issue.

信 Bądź Godny Zaufania Xin Be Trustworthy

45 凡 出 言 信 為 先 詐 與 妄 奚 可 焉
Fán Chū Yán Xìn Wéi Xiān Zhà Yǔ Wàng Xī Kě Yān

Cokolwiek mówisz, przede wszystkim bądź szczery.
Zarozumiałstwo i zmyślanie, w jaki sposób miały by być akceptowane?

Whatever you say, honesty comes first.
Deceit and fabrication, how are these acceptable?

46 話 說 多 不 如 少 惟 其 是 勿 佞 巧
Huà Shuō Duō Bù Rú Shǎo Wéi Qí Shì Wù Nìng Qiǎo

Po co mówić dużo kiedy można powiedzieć mniej.
Mów prosto i do rzeczy, nie bądź wygadany lub nie próbuj być sprytny.

Why talk more when you can talk less?
Speak plainly and factually, do not be glib or try to be clever.

47 奸 巧 語 穢 污 詞 市 井 氣 切 戒 之
Jiān Qiǎo Yǔ Huì Wū Cí Shì Jīng Qì Qiè Jiè Zhī

Podstępne i manipulacyjne słowa, wulgarny język i grubiańskie zachowanie; upewnij się by się ich wystrzegać.

Deceptive and manipulative words, foul language and uncouth manners; be sure to guard against them.

48 見 未 真 勿 輕 言 知 未 的 勿 輕 傳
Jiàn Wèi Zhēn Wù Qīng Yán Zhī Wèi Wù Qīng Chuān

Dopóki nie zrozumiesz prawdy w danej sprawie, nie mów o tym jakbyś wiedział.
Jeśli nie jesteś pewien co się w rzeczywistości stało, nie rozsiewaj plotek.

Until you understand the truth of the matter, do not speak of it as if you know.
When you are unsure about what has actually happened, do not spread rumors.

49 事 非 宜 勿 輕 諾 苟 輕 諾 進 退 錯
Shì Fēi Yí Wù Qīng Nuò Gǒu Qīng Nuò Jìn Tuì Cuò

Jeśli zostaniesz poproszony by wziąć udział w czymś niestosownym, nie zgadzaj się na to.
Jeśli to zrobisz, będziesz miał dylemat.

If asked to participate in anything inappropriate, do not agree to it.
If you do, you will find yourself in a dilemma.

50 凡道字重且舒 勿急疾勿模糊
Fán Dào Zì Zhòng Qiě Shū Wù Jí Jí Wù Mó

Sposób w jaki się wypowiadasz powinien być płynny i wyraźny.
Nie paplaj i nie bełkocz.

The way you speak should be articulate and fluid.
Do not babble and do not mumble.

51 彼說長此說短 不關己莫閒管
Bǐ Shuō Cháng Cǐ Shuō Duǎn Bù Guān Jǐ Mò Xián Guǎn

Jedni mówią o czyichś zaletach, podczas gdy inni gadają o wadach innych osób.
Jeśli coś cię nie dotyczy, nie mieszaj się w to.

Some talk about other's strengths, while some talk about other's shortcomings.
If it does not concern you, do not get involved.

52 見人善即思齊 縱去遠以漸躋
Jiàn Rén Shàn Jí Sī Qí Zòng Qù Yuǎn Yǐ Jiàn Jī

Kiedy zauważysz czyjąś cnotę, pomyśl jak jej dorównać.
Może wyglądać na to, że tobie jeszcze do niej daleko, ale z pewnością możesz jej dorównać dzięki stopniowemu wysiłkowi.

When you notice someone's virtues, think about emulating them.
It may appear you lag far behind, but you can certainly catch up with gradual effort.

53 見人惡即內省 有則改無加警
Jiàn Rén È Jí Nèi Xǐng Yǒu Zé Gǎi Wú Jiā Jǐng

Kiedy zauważysz czyjeś złe postępowanie, natychmiast dokonaj autorefleksji.
Jeśli postępujesz tak samo, zmień to; jeśli nie, zastosuj swoją czujność by tego nie robić.

When you notice someone else's wrongdoings, immediately self-reflect.
If you have done the same, change your ways; if not, exercise vigilance in not committing them.

54 唯德學唯才藝 不如人當自礪
Wéi Dé Xué Wéi Cǎi Yì Bù Rú Rén Dāng Zì Lì

Jeśli twoje postępowanie moralne, wiedza, talent i umiejętności
nie są tak dobre jak innych, powinieneś się mobilizować do doskonalenia tych atrybutów.

When your moral conduct, knowledge, talent and skills
are not as good as others, you should encourage yourself to hone these attributes.

55 若衣服若飲食 不如人勿生感
Ruò Yī Fú Ruò Yǐn Shí Bù Rú Rén Wù Shēng Gǎn

Jeśli to co ubierasz, jesz i pijesz
nie jest tak dobre jak innych, nie smuć się.

If what you wear, eat and drink
is not as good as others, do not feel sad.

56 聞過怒聞譽 樂損友來益友卻
Wén Guò Nù Wén Yù Lè Sǔn Yǒu Lái Yì Yǒu Què

Jeśli krytyka cię złości a pochwały sprawiają ci przyjemność,
złe towarzystwo się pojawi a wartościowi przyjaciele odejdą.

If criticism angers you and praise pleases you,
bad company will come and wholesome friends will depart.

57 聞譽恐聞過 欣直諒士漸相親
Wén Yù Kǒng Wén Guò Xīn Zhí Liǎng Shì Jiàn Xiāng Qīn

Jeśli pochwały wprowadzają cię w zakłopotanie a krytyka cię buduje,
prawi i uczciwi ludzie honoru stopniowo zbliżą się do ciebie.

If praise makes you uneasy and criticism heartens you,
upright and honest men of honour will gradually draw close.

58 無心非名為錯 有心非名為惡
Wú Xīn Fēi Míng Wéi Cuò Yǒu Xīn Fēi Míng Wéi È

Niezamierzony błąd jest nazywany pomyłką.
Zamierzone wykroczenie jest nazywane działaniem nieszlachetnym.

An unintentional error is called making a mistake.
A deliberate transgression is called committing non-virtue.

59 過能改歸於無 倘揜飾增一辜
Guò Néng Gǎi Guī Yú Wú Tǎng Yǎn Shì Zēng Yì Gū

Kiedy naprawisz błąd, ten błąd przestaje istnieć.
Ale jeśli zostanie ukryty, to jest to dodatkowym wykroczeniem.

When you rectify a mistake, the mistake no longer exists.
But if it is covered up, it is an additional transgression.

泛愛眾 Troszcz się o wszystkie istoty
Fàn Ài Zhòng
Cherish All Beings

60 凡是人皆須愛 天同覆地同載
Fán Shì Rén Jiē Xū Ài Tiān Tóng Fù Dì Tóng Zài

Wszystkie istoty ludzkie, bez względu na narodowość, rasę lub religię powinny być cenione,
ponieważ tak samo jesteśmy chronieni przez Niebiosą i zrodzeni z Ziemi.

All human beings, regardless of nationality, race, or religion, should be cherished,
because we are sheltered by Heaven and borne by Earth alike.

61 行高者名自高 人所重非貌高
Xíng Gāo Zhě Míng Zì Gāo Rén Suǒ Zhòng Fēi Mào Gāo

Osoba o szlachetnym postępowaniu w sposób naturalny będzie wysoko ceniona.
To co ludzie naprawdę cenią to nie wyniosłe postawy.

A person with noble conduct will naturally be highly regarded.
What people really value are not lofty appearances.

62 才大者望自大 人所服非言大
Cái Dà Zhě Wàng Zì Dà Rén Suǒ Fú Fēi Yán Dà

Osoba o wielkim uzdolnieniu naturalnie zdobędzie poważanie.
Podziw przez innych nie wynika z przechwałek.

A person with great ability will naturally gain prestige.
Admiration from others does not come from bragging.

63 己有能勿自私人 所能勿輕訾
Jǐ Yǒu Néng Wù Zì Sī Rén Suǒ Néng Wù Qīng Zǐ

Jeśli jesteś uzdolniony, nie bądź samolubny, wykorzystaj to dla wspólnego dobra.
Uzdolnienia innych ludzi nie powinny być umniejszane i krytykowane.

If you have ability, do not be selfish, use it for the greater good.
Other people's abilities should not be belittled and bad-mouthed.

64 勿諂富勿驕貧 勿厭故勿喜新
Wù Chǎn Fù Wù Jiāo Pín Wù Yàn Gù Wù Xǐ Xīn

Nie schlebaj bogatym i nie pogardzaj biednymi.
Nie porzucaj starych przyjaciół i nie ekscytuj się nowymi.

Do not adulate the rich, or despise the poor.
Do not grow weary of old friends, or get overly excited by new ones.

65 人不閒勿事攪 人不安勿話擾
Rén Bù Xián Wù Shì Jiǎo Rén Bù Ān Wù Huà Rǎo

Jeśli ktoś jest zajęty, nie zwracaj mu głowy innymi sprawami.
Gdy czyjś umysł nie jest w stanie spokoju, nie wzbudzaj w nim większego niepokoju gadaniem.

When someone is occupied, do not bother them with other matters.
When someone's mind is not at peace, do not agitate them more by talking.

66 人有短切莫揭 人有私切莫說
Rén Yǒu Duǎn Qiè Mò Jiē Rén Yǒu Sī Qiè Mò Shuō

Ludzkie wady nie powinny być ujawniane.
Ich prywatne sprawy nie powinny być omawiane.

People's shortcomings should not be exposed.
Their private affairs should not be talked about.

67 道人善即是善 人知之愈思勉
Dào Rén Shàn Jí Shì Shàn Rén Zhī Zhī Yù Sī Miǎn

Wychwalanie czyichś walorów samo w sobie jest szlachetnym uczynkiem,
ponieważ gdy inni się o nich dowiedzą, to ich zachęci do naśladowania.

Extolling someone's virtues is in itself an act of virtue,
because when others know about them, they will be encouraged to emulate.

68 揚人惡即是惡 疾之甚禍且作
Yáng Rén È Jí Shì È Jí Zhī Shèn Huò Qiè Zuò

Nagłaśnianie czyjejsz nieszlachetności samo w sobie jest uczynkiem nieszlachetnym.
Jest wielce pogardzane przez innych i będzie źródłem nieszczęścia.

Publicising someone's non-virtues is in itself an act of non-virtue.
It is greatly despised by others, and misfortune will arise from that.

69 善相勸德皆建 過不規道兩虧
Shàn Xiāng Quàn Dé Jiē Jiàn Guò Bù Guī Dào Liǎng Kuī

Wzajemne zachęcanie się by stać się bardziej szlachetnym polepszy postępowanie moralne obojwójga.
Mimo bycia ich świadomym lecz nie korygując wzajemnie swoich wad narazi na szwank postępowanie moralne obojga.

To encourage each other to be more virtuous will improve the moral conduct of both.
To be aware of but not rectify each other's shortcomings will compromise the moral standards of both.

70 凡取與貴分曉 與宜多取宜少
Fán Qǔ Yǔ Guì Fēn Xiǎo Yǔ Yí Duō Qǔ Yí Shǎo

Co i jak dużo otrzymujemy i dajemy, powinno być jasno rozróżnione.
Lepiej jest dawać więcej a otrzymywać mniej.

What and how much we receive and give, should be distinguished clearly.
Better to give more and receive less.

71 將加人先問己 己不欲即速已
Jiāng Jiā Rén Xiān Wèn Jǐ Jǐ Bù Yù Jí Sù Yǐ

Zanim potraktujesz innych w pewien sposób, najpierw zapytaj czy tak postąpił byś w stosunku do siebie samego.
Jeśli nie jest to coś czego byś oczekiwał, to zaprzestań tego natychmiast.

Before treating others in a certain way, first ask if it is something you would do to yourself.
If it is not something you desire, then stop immediately.

72 恩欲報怨欲忘 報怨短報恩長
Ēn Yù Bào Yuàn Yù Wàng Bào Yuàn Duǎn Bào Ēn Cháng

Jeśli potraktowano cię z dobrocią staraj się odwdzińczyć; jeśli zostałeś źle potraktowany, staraj się o tym zapomnieć.
Rozwiązuj urazy bezzwłocznie, nie marnuj czasu na chowanie uraz a więcej czasu poświęcaj na odwdzięczanie się za dobroć.

If you have been bestowed kindness, strive to repay it; if you have been wronged, strive to forget about it.
Resolve grievances speedily, do not waste time holding onto grudges, and dedicate more time to repaying kindness.

73 待婢僕身貴端雖貴端慈而寬
Dài Bì Pú Shēn Guì Duān Suī Guì Duān Cí Ēr Kuān

W stosunku do służby [podwładnych], ty – jako ktoś o wyższym statusie – powinieneś się zachowywać z godnością i wzbudzać szacunek.

Podczas gdy zachowywanie się odpowiednio i z godnością jest ważne, powinieneś również być uprzejmy i wielkoduszny.

Towards servants [subordinates], you – as someone of higher status – should act with dignity and inspire respect. While being dignified and proper is important, you should also be kind and magnanimous.

74 勢服人心不然理服人方無言
Shì Fú Rén Xīn Bù Rán Lǐ Fú Rén Fāng Wú Yán

Używanie siły by pokonać innych nie podbije ludzkich serc.

Tylko stosując zasady i właściwe rozumowanie by ich przekonać, zostanie przez nich zaakceptowane bez narzekania.

Using power to overcome others will not win people's hearts.

Only by applying principles and sound reasoning to convince them, will they accept without complaint.

親仁 Bądź Blisko Osób Dobrego Serca
Qīn Rén

Be Close to the Benevolent

75 同是人類不齊流俗眾仁者希
Tóng Shì Rén Lèi Bù Qí Liú Sù Zhòng Rén Zhě Xī

Wszyscy jesteśmy ludźmi ale różnimy się charakterem.

Większość ludzi jest przyziemna a niektórzy są tymi dobrodusznymi.

We are all human, but we vary in character.

Most are mundane and rare are the benevolent.

76 果仁者人多畏言不諱色不媚
Guǒ Rén Zhě Rén Duō Wèi Yán Bú Huì Sè Bú Mèi

Osoba prawdziwie dobroduszna jest czczona przez innych.

Ona nie owija w bawełnę i nie przypochebia się innym.

A truly benevolent person is venerated by others.

He does not mince his words, and does not fawn on others.

77 能親仁無限好德日進過日少
Néng Qīn Rén Wú Xiàn Hǎo Dé Rì Jìn Guō Rì Shǎo

Możliwość pozostawania blisko osoby dobrodusznej jest bezgranicznie dobra.

Twój charakter moralny będzie się rozwijał z każdym dniem i twoje wady będą słabnąć z każdym dniem.

To be able to get close to the benevolent is boundlessly good.

Your moral character will improve day-by-day, and your shortcomings will lessen day-by-day.

78 不親仁無限害小人進百事壞
Bù Qīn Rén Wú Xiàn Hài Xiǎo Rén Jìn Bǎi Shì Huài

Nie trzymanie się blisko osoby dobrodusznej czyni bezgraniczną krzywdę.

Ludzie nieszlachetni zbliżą się do ciebie i wszystko co robisz wyjdzie na złe.

Not staying close to the benevolent does endless harm.

People of non-virtue will get close and everything you do will turn bad.

餘力學文
Yú Lì Xué Wén

Poświęć Pozostały Czas i Energię na Studiowanie i
Naukę Sposobu Postępowania Mędrców
Devote Remaining Time and Energy to Studying and
Learning the Way of the Sages

⁷⁹ 不力行但學文長浮華成何人
Bú Lì Xíng Dàn Xué Wén Zhǎng Fú Huá Chéng Hé Rén

Jeśli nie zastosujesz w praktyce to czego się nauczyłeś, ale kontynuujesz intelektualną naukę, to tylko uczyni cię płytkim i patetycznym; jaką osobą się wtedy staniesz?

If you do not put into practice what you have learnt, but continue to study intellectually, it will only make you shallow and pompous; what kind of person will you become?

⁸⁰ 但力行不學文任己見昧理真
Dàn Lì Xíng Bù Xué Wén Rèn Jǐ Jiàn Mèi Lǐ Zhēn

Jeśli jesteś gorliwy tylko w praktyce a nie w nauce, staniesz się przywiązany do swoich własnych poglądów, będziesz ignorował zasady i nie będziesz dostrzegał prawdy.

Yet if you are only diligent in application but not in study, you will become fixated with your own views, ignorant of principles and not see the truth.

⁸¹ 讀書法有三到心眼口信皆要
Dú Shū Fǎ Yǒu Sān Dào Xīn Yǎn Kǒu Xìn Jiē Yào

Metodą nauki jest potrójne skupienie na umyśle, oczach i ustach; powinieneś używać ich uważnie.

The method to study is the threefold focus of the mind, eyes, and mouth; you need to use them all intently.

⁸² 方讀此勿慕彼此未終彼勿起
Fāng Dú Cǐ Wù Mù Bǐ Cǐ Wèi Zhōng Bǐ Wù Qǐ

Kiedy uczysz się danego przedmiotu nie myśl o innym. Kiedy jeden zakres nauki jest nieukończony, nie zaczynaj kolejnego.

When studying one subject, do not think about another. When one area of study is incomplete, do not start another.

⁸³ 寬為限緊用功工夫到滯塞通
Kuān Wéi Xiàn Jǐn Yōng Gōng Gōng Fū Dào Zhì Sè Tōng

Przeznacz wystarczający czas na naukę, następnie włóż dużo wysiłku. Kiedy rezultat wysiłku i umiejętności zrealizują się, wątpliwości i bariery mentalne zostaną usunięte.

Give yourself enough time to study, then exert intense effort. When the result of your effort and skill come into fruition, doubts and mental barriers will be cleared.

⁸⁴ 心有疑隨札記就人問求確義
Xīn Yǒu Yí Suí Zhā Jì Jiù Rén Wèn Qiú Què Yì

Jeśli masz pytanie, zapamiętaj je. Udaj się do kogoś kto wie i poproś o dokładne wyjaśnienie.

If you have a question, make a note of it. Go to someone who knows and request for an accurate explanation.

⁸⁵ 房室清牆壁淨几案潔筆硯正
Fāng Shì Qīng Qiáng Bì Jìng Jǐ Ān Jié Bǐ Yàn Zhèng

Utrzymuj swój pokój w czystości i porządku, regały niezagracone, swoje biurko czyste, materiały piśmiennicze starannie ułożone.

Keep your room clear and tidy, your walls uncluttered, your desk clean, and your stationery neatly placed.

⁸⁶ 墨磨偏 心不端 字不敬 心先病
Mò Mó Piān Xīn Bù Duān Zì Bù Jìng Xīn Xiān Bìng

Nierównomiernie starty atrament wskazuje, że twój umysł nie jest w równowadze.
Niechlujne pismo odzwierciedla brak szacunku w twoim umyśle.

Ink that is ground unevenly, indicates your mind is not poised.
Writing that appears sloppy reflects the disrespect in your mind.

⁸⁷ 列典籍 有定處 讀看畢 還原處
Liè Diǎn Jī Yǒu Dìng Chù Dú Kàn Bì Huán Yuán Chù

Poukładaj swoje teksty i trzymaj je w odpowiednim miejscu.
Po nauce, odłóż je na swoje miejsce.

Organise your texts and keep them in proper places.
After studying, return them to where they belong.

⁸⁸ 雖有急 卷束齊 有缺壞 就補之
Suī Yǒu Jí Juǎn Shù Qí Yǒu Quē Huài Jiù Bǔ Zhī

Nawet jeśli się spieszysz, zwoje powinny być zwinięte starannie.
Jakiegokolwiek brakujące lub zniszczone strony mają być uzupełnione lub naprawione.

Even when in a hurry, scrolls should be rolled up neatly.
Any missing or damaged pages are to be replaced or repaired.

⁸⁹ 非聖書 屏勿視 蔽聰明 壞心志
Fēi Shèng Shū Bǐng Wù Shì Bì Cōng Míng Huài Xīn Zhì

Unikaj patrzenia w książki nie będące autorstwem mędrców.
Przyćmią one twoją inteligencję i osłabią twoje aspiracje.

Books not of the sages, avoid looking at them.
They will cloud your intelligence and undermine your aspirations.

⁹⁰ 勿自暴 勿自棄 聖與賢 可馴致
Wù Zì Bào Wù Zì Qì Shèng Yǔ Xián Kě Xùn Zhì

Nie umniejszaj sobie ani się nie poddawaj,
ponieważ zasady mędrca i szlachetności z pewnością są osiągalne z czasem.

Do not belittle yourself or give up on yourself,
because the standards of the sage and virtuous are certainly attainable with time.